

VÝSLEDKY ÚČTU KULTURY ČR ZA ROK 2015

Praha 2017

Český statistický úřad

Národní informační a poradenské
středisko pro kulturu

Zpracoval:

NIPOS – Centrum informací a statistik kultury

ČSÚ – Odbor statistik rozvoje společnosti

OBSAH

1	Úvod	5
1.1	Vymezení a členění sektoru kultury.....	6
1.2	Zdroje dat a související problémy.....	8
2	Hospodaření kulturních institucí v roce 2015	10
2.1	Zdroje financování kultury.....	10
2.2	Mikroekonomický pohled.....	12
2.2.1	Finanční hospodaření.....	12
2.2.2	Spotřeba živé práce.....	12
2.2.3	Investice.....	14
2.2.4	Zahraniční obchod.....	14
2.3	Makroekonomický pohled.....	15
3	Závěr	16
4	Použité zdroje a literatura	19
5	Tabulková příloha	21

1 Úvod

Satelitní účet kultury ČR (dále také „účet kultury“) byl v návaznosti na úkol vyplývající z **usnesení vlády ČR č. 1452 z roku 2008**, poprvé zpracován v ověřovacím provedení za referenční rok 2009. V průběhu sestavování účtu i v rámci hodnocení jeho výsledků za tento rok a za rok následující se ukázalo, že některé předpoklady a záměry obsažené v původním metodickém manuálu k účtu nemohou být zcela naplněny, resp. musí být opraveny.

Změny se týkaly zejména vymezení rozsahu sektoru kultury. S ohledem na složitost a různorodost kulturních aktivit byly řešeny otázky zahrnutí navazujících produkčních etap tvorby kulturních statků (např. nakladatelské a vydavatelské činnosti) a také maloobchodních činností (např. prodej knih, starožitností atd.).

Pro první ověřovací sestavení kulturního účtu za rok 2009 byl sektor kultury vymezen v rámci dohody zainteresovaných institucí (MK ČR resp. NIPOS a ČSÚ). Na podzim roku 2011 byl však ukončen projekt ESSnet Culture organizovaný Eurostatem, jehož úkolem - mimo jiné - bylo jednotné vymezení sektoru kultury v rámci celé EU. Výsledky výše uvedeného projektu byly zapracovány do novelizované metodiky sestavení kulturního účtu a staly se východiskem pro sestavení účtu za rok 2010 a následující léta.

Co se změn – v porovnání s původním pojetím kulturního účtu za rok 2009 – týče, byl sektor kultury rozšířen o některé maloobchodní činnosti (NACE 47.63, 78 a 79), překladatelské a tlumočnické služby (NACE 74.30), pronájem videokazet a disků (NACE 77.22) a umělecké vzdělávání (NACE 85.52). Nutno dodat, že některé maloobchodní aktivity (NACE 47.78 a 79) se však vztahují ke kultuře jen částečně a odpovídající data je proto nezbytné složitými postupy kvantifikovat (resp. částečně i odhadovat).

Další odlišnosti oproti prvnímu ověřovacímu zpracování účtu spočívaly v rozsahu a kvalitě zjištěných dat. Pomocí doplňkových zjišťování (např. v uměleckých řemeslech, či v archivech) se postupně rozšiřoval okruh respondentů, jejichž data jsou k sestavení kulturního účtu využita. Svůj význam pro kvalitu dat měla také skutečnost, že si respondenti začali postupně zvykat na vykazování ekonomických údajů, které byly do statistických šetření KULT zavedeny teprve v referenčním roce 2009.

Z výše uvedeného je patrné, že srovnávání výsledků účtů kultury v celé časové řadě má nemalá úskalí. Zejména data za referenční rok 2009, která vycházejí z užšího vymezení sektoru kultury, nejsou s daty za pozdější roční období v přijatelné míře porovnatelná. Tuto skutečnost je třeba mít - při práci s uvedenými údaji - vždy na paměti.

V roce 2015 byl **usnesením vlády ČR č. 266 k návrhu Státní kulturní politiky na léta 2015 – 2020** (s výhledem do roku 2025) úkol týkající se sestavování Satelitního účtu kultury prodloužen do dalšího období a navíc rozšířen o vyhodnocení časové řady výsledků zmíněného účtu za léta 2010 – 2015. Toto zadání je formulováno jako společný úkol MK, resp. NIPOS a ČSÚ, jehož nositelem je MK (jak vyplývá z uvedeného usnesení).

1.1 Vymezení a členění sektoru kultury

Před vlastním zjišťováním a hodnocením ekonomického rozměru kultury je nutné jasně určit rozsah a strukturu objektu, který je předmětem našeho zájmu. Nejdříve je třeba odlišit jeho vymezení z pohledu věcného od vymezení průřezového charakteru, které vychází z účelu resp. funkce a z průběhu dějů v čase. V prvním případě lze hovořit o jednotlivých oblastech či sférách, poskytovatelích, kulturních a kreativních sektorech kultury a ve druhém o tzv. kulturním cyklu.

V souladu s dostupnými mezinárodními dokumenty (EUROSTAT, UNESCO, OECD) rozlišujeme tyto kulturní oblasti či odvětví označené „O 11 – O 19“ (s uvedením CZ - NACE):

- kulturní dědictví - O.11 (91.01, 02, 03, 47.78, 79)
- interpretační (scénické) umění - O.12 (90.01, 02, 04)
- výtvarné (vizuální) umění a řemesla - O.13 (74.10, 20, 90.03, část sekce C)
- periodický a neperiodický tisk - O.14 (58.11, 13, 63.91, 74.30, 47.61, 62)
- audiovizuální a interaktivní média – O.15 (58.21, 59.11, 12, 13, 14, 20, 60.10, 20, 47.63, 77.22)
- architektura – O.16 (71.11)
- reklama – O.17 (73.11)
- umělecké vzdělávání – O.18 (85.52)
- správa kultury vč. její podpory – O.19 (84.11 - část, 12 - část, 94.99.2)

Z praktických důvodů, souvisejících s problémy se získáním a členěním potřebných dat, je nutné výše uvedené oblasti doplnit o další blíže neurčenou oblast či oblasti, kterou budeme nazývat „neznámá oblast“.

V rámci jednotlivých oblastí rozeznáváme kulturní činnosti (představují či zprostředkovávají kulturní projevy) jako např. činnost muzeí a galerií a dále kulturní služby či statky (např. konzervace a archivace v rámci muzeí či originály zvukových nahrávek). Nositele uvedených kulturních činností, popř. služeb či statků, lze také souhrnně označit za poskytovatele kulturních statků a služeb (dále také „poskytovatele“). Mezi ně patří např. muzea, knihovny, divadla, kina, rozhlas či televize. Nutno dodat, že jejich počet je do značné míry dán pragmatickými důvody spočívajícími v dosažitelnosti statistických dat (zejména cestou statistických zjišťování). Jinými slovy řečeno to znamená, že data o některých významných kulturních aktivitách (např. archeologických nalezištích, uměleckých řemeslech, činnosti spisovatelů, malířů či sochařů apod.) v současné době nejsou, popř. z velké části nejsou k dispozici.

V souladu se zaměřením prováděných statistických šetření v kultuře (KULT) přiřazujeme stávající institucionálně vymezené poskytovatele (respondenty šetření) k obsahově vymezeným kulturním oblastem (odvětvím) tj. O.11 – O.19, takto :

- historická památka - (O.11)
- muzeum a galerie - (O.11)
- archiv - (O.11)
- knihovna - (O. 11)
- divadlo - (O.12)
- koncertní sál - (O.12)
- kulturní domy – (O.12)
- výstavní sál - (O.13)
- nakladatelství/vydavatelství - (O.14)

- výrobci a distributoři audiovizuálních děl - (O.15)
- rozhlas - (O.15)
- televize - (O.15)
- školy uměleckého vzdělávání – (O.18)
- organizace ochrany aut.práv - (O.19)
- ostatní poskytovatelé - (O.11 - O.19)

Jak je z uvedeného členění patrné, např. ve velmi významné oblasti architektonických činností (O.16) se zatím žádný jednoznačně vymezený poskytovatel - z důvodu nedostatku odpovídajících dat získávaných statistickými šetřeními - nenachází. Obvykle je rozsah kulturních oblastí širší než činnosti poskytovatelů, kteří do nich jsou zařazeni. Poskytovatelé jsou tak svým způsobem vybranými (statisticky zvláště sledovanými) reprezentanty jednotlivých oblastí, kteří však vyčerpávajícím způsobem celou oblast nepokrývají.

Za údaje o ostatních poskytovatelích se považují zjišťovaná data o činnosti v těch kulturních oblastech, které nelze jednoznačně přiřadit k předcházejícím poskytovatelům (např. maloobchodní prodej knih, starožitností, uměleckých předmětů, tvorba hudebních nahrávek, služby designu, aktivity zpravodajských agentur, správní činnosti ministerstva kultury a jím řízených institucí atd.).

Z podobných důvodů jako v případě oblastí – tj. nemožnosti věrohodného rozčlenění souhrnných dat - je nutné předpokládat i tzv. „neznámého poskytovatele“. V této souvislosti je patrné, že postupné snižování významu (váhy) dat uvedených za neznámou oblast či neznámého poskytovatele v relaci k celkovým údajům za kulturu by mělo být projevem zdokonalování účtu kultury jako takového. To je však velmi obtížný a dlouhodobý úkol související zejména s možnostmi rozšiřování a prohlubování statistického výkaznictví (ochota respondentů, finanční možnosti a pracovní kapacity statistických pracovišť, snahy o snižování administrativní zátěže apod.).

Jak je z výše uvedeného zřejmé, členění poskytovatelů kulturních služeb, které je do značné míry ovlivněno možnostmi získání potřebných dat za danou sféru kulturních aktivit, se bude se změnami ve statistickém zjišťování v čase měnit.

Lze použít i jiné členění sektoru kultury než je výše uvedené, které můžeme označit za výchozí či základní. Tak např. kulturní oblasti lze seskupit do čtyř tzv. sfér. Každá z nich odráží rozhodující příbuzné rysy několika oblastí. Za takovou skupinu příbuzných oblastí lze považovat sféru kulturního (hmotného a nehmotného) dědictví, kam patří např. památky, archeologická naleziště, muzea a galerie, archivy a knihovny, dále sféru živé originální umělecké tvorby (např. interpretační a výtvarné umění, umělecká řemesla, design, architektura, reklama) a sféru kulturních medií (např. film, televize, rozhlas, vydávání software a tisk). Čtvrtou sféru – ač ne ryze kulturní - by mohly tvořit správní (režijní) činnosti (včetně ochrany autorských práv a podpory kultury), které jsou s kulturou – jako s každou jinou oblastí lidských aktivit - neoddělitelně spojeny a dále umělecké vzdělávání.

Samozřejmě nemalý význam mají i jiná členění kulturního sektoru. Evropská Komise člení kulturu v zásadě na kulturní sektor a kreativní sektor. Prvý tvoří oblast tradičního umění (výtvarné a interpretační umění, kulturní dědictví) a oblast kulturních průmyslů (film a video, televize a rozhlas, videohry, hudba, knihy a tisk), druhý – kreativní sektor tvoří oblast kreativních průmyslů (design, architektura a reklamní průmysl) a oblast příbuzných odvětví

(výroba PC, přehrávačů apod.). Jak dále uvidíme, toto členění má mimo jiné nemalý význam z pohledu uplatňování tržních vztahů v kultuře a v této souvislosti rozdílných ekonomických výsledků kulturních oblastí.

V souvislosti s vymezením kultury z pohledu účelu či času hovoříme o druhém rozměru kultury - kulturním cyklu. Ten představuje souhrn fází či etap členících kulturu (resp. její oblasti) na tvorbu či produkci, uchovávání hodnot, šíření kulturních služeb a statků, obchod s nimi, vzdělávání a spotřebu kulturní produkce. Průřezový charakter pojetí kulturního cyklu svým způsobem sektor kultury jako takový překračuje a zasahuje také do jiných odvětví či sfér lidských aktivit (např. vzdělávání, obchod).

Co se týče faktoru času, lze mezi kulturním cyklem a kulturními sférami (skupinami oblastí) nalézt určité styčné body. Zatímco cyklus lze připodobnit k momentálnímu řezu právě probíhajícími kulturními aktivitami, tak sféry členící kulturu z dlouhodobého pohledu. S určitou mírou zobecnění lze říci, že kulturní dědictví vychází z minulosti, živá tvorba produkující kulturní služby a statky spotřebovávané v daném čase a na daném místě se váže na přítomnost a média rozšiřující zmíněné služby a statky směřují do budoucnosti.

Lze také říci, že výše uvedené čtyři sféry zároveň představují základní etapy kulturního cyklu (uchovávání kulturních hodnot, jejich tvorbu, šíření kulturních služeb a statků, umělecké vzdělávání a související správní činnosti).

Jak ukázaly již výsledky prvního zpracování kulturního účtu za rok 2009, z ekonomického pohledu se vine silná dělicí čára mezi tzv. „tradičními“ a „novými“ kulturními obory či odvětvími. Mezi prvými lze uvést na čelném místě celou sféru kulturního dědictví a dále část živé originální umělecké tvorby (divadlo, soubory, festivaly, výstavní sály a kulturní domy a režijní činnosti v kultuře). Tyto aktivity v zásadě nejsou finančně soběstačné a směřuje k nim 50 - 60 % veřejných výdajů na kulturu. Naopak tomu je v případě pořizování zvukových nahrávek, televizního a rozhlasového vysílání, výroby a distribuce audiovizuálních děl, tvorby videoher, architektonických, návrhářských a reklamních činností.

K otázce členění sektoru kultury je třeba dodat, že může být různorodé. Pro jeho odpovídající postižení je podstatné získat potřebná data za co nejnižší části celku, kterým je kulturní sektor jako takový, tj. za jednotlivé oblasti či poskytovatele kulturních služeb. S jejich využitím lze uspokojit informační potřeby spojené s různým členěním kulturního sektoru.

1.2 Zdroje dat a související problémy

K sestavení účtu kultury se využívají různorodá data z administrativních zdrojů i ze statistických zjišťování. Do první skupiny patří v první řadě údaje z veřejných rozpočtů (státní rozpočet a místní rozpočty). Také sem patří dostupné údaje na internetu, obsahující data o některých poskytovatelích kulturních služeb.

Druhou skupinu tvoří zejména data získaná šetřením v domácnostech (cestou tzv. rodinných účtů) a dále statistickým zjišťováním přímo u kulturních institucí (pod označením KULT). Šetření v domácnostech provádí ČSÚ, který šetří také držitele licencí rozhlasového a televizního vysílání. Data od naprosté většiny dalších kulturních institucí (poskytovatelů) sbírá pomocí výše zmíněného šetření KULT (MK) NIPOS. Některá data (zejména

o zpravodajských agenturách, činnosti architektů, fotografické činnosti a činnosti reklamních agentur, maloobchodu atd. jsou získávána v rámci šetření tzv. podnikové statistiky ČSÚ (SBS). Ze statistického zjišťování tohoto úřadu (NI 1-01) jsou získávána také data o neziskových institucích (včetně organizací ochrany autorských práv).

V referenčním roce 2014 byla v návaznosti na záměry Eurostatu a dle specifikace výrobků uměleckých řemesel provedené Národním ústavem lidové kultury zkvalitněna metodika kvantifikace obratu zahraničního obchodu s kulturními službami a statky. O rok později došlo k významnému posunu v souvislosti s využitím nového zdroje dat charakterizujícího celkový rozsah živé práce vynaložené v kulturních aktivitách a to jak v institucích s převažující kulturní činností, tak i mimo ně (Výběrové šetření pracovních sil).

Pro potřeby sestavení účtu se dále využívají různé doplňkové zdroje informací. Některé údaje o zaměstnanosti lze čerpat ze statistiky práce a mezd a také z Registru ekonomických subjektů (počty pojištěnců). Uvedená zjišťování provádí ČSÚ, který také dodává makroekonomická data z národního účetnictví (zejména ve formě matice dodávek a užití).

Údaje o archivech má k dispozici MV ČR, některé informace o kinech Unie filmových distributorů atd.

Konečně informace o některých kulturních institucích a aktivitách nezahrnutých do pravidelných statistických šetření jsou zjišťována NIPOS u vybraných respondentů jednorázově formou tzv. doplňkových šetření (archivey, umělecká řemesla, amatérská divadla atd.).

Nutno dodat, že se na mapě statistického sledování sektoru kultury najdou ještě "bílá místa". Některé činnosti prozatím nejsou statistickým zjišťováním pokryty (např. archeologická naleziště), zatímco jiné jsou pokryty jen částečně (např. umělecká řemesla). Ani v případě zahrnutí daných kulturních aktivit do statistického zjišťování však není získání potřebných údajů snadné. Základní překážkou je vysoká míra neodpovědí (nonresponse) a to zejména v případě ekonomických údajů, které jsou pro sestavení kulturního účtu nezbytnou podmínkou.

Získáním dat však nesnáze nekončí. Je třeba se vypořádat s problémy souvisejícími s klasifikacemi (NACE, COICOP, ISCO). Údaje o kulturních činnostech jsou velmi často zahrnuty v agregovaných položkách s jinými aktivitami. V případech, kdy nejsou, bývá z úsporných důvodů výběrový soubor šetření nedostatečně velký na to, aby bylo možno získat a dopočítávat výsledky v potřebném jemném členění (např. na čtyři místa NACE).

Jednou věcí je získat data (velmi často ne zcela úplná a „čistá“, popř. v jiném než potřebném členění) a druhou získat je v potřebném či přijatelném časovém termínu. Data o veřejných výdajích jsou k dispozici zhruba pět měsíců, údaje o výdajích domácností osm a o podnicích či neziskových institucích až třináct měsíců po referenčním období. Podobné to je s dopočtenými údaji sbíranými od kulturních institucí (poskytovatelů). Nejpozději jsou dosažitelná data ze systému národního účetnictví (více než rok po referenčním období), která jsou navíc postupně zpřesňována. V porovnání s koncem referenčního období (roku) jsou proto výsledky účtu kultury o cca 16 měsíců opožděny.

Samozřejmě nemalé rozdíly jsou i v kvalitě informací. Vysokou věrohodnost lze předpokládat u dat týkajících se veřejných výdajů na kulturu, která vycházejí z čerpání státního rozpočtu. Problematičtější v tomto směru jsou všechny údaje zjištěné statistickým šetřením, ať už v domácnostech (rodinné účty, výběrové šetření pracovních sil), tak zejména specializovanými zjišťováními v kulturních institucích (výběrová statistická šetření KULT prováděná NIPOS a ČSÚ), dalšími šetřeními ČSÚ v podnicích a šetřeními doplňkovými. Kvalita těchto dat je ovlivněna všemi problematickými okolnostmi, počínaje úplností základního souboru respondentů, metodami sestavení výběrového souboru, mírou neodpovědí, úrovní dopočtů apod.

2 Hospodaření kulturních institucí v roce 2015

2.1 Zdroje financování kultury

Celková výše finančních zdrojů vstupujících do sektoru kultury dosáhla v roce 2015 více než 226,6 mld. Kč (viz tab. č. 1 v příloze). V porovnání s rokem předcházejícím to bylo o 0,8 mld. Kč (o téměř 0,4 %) více. Použitelnými zdroji se rozumí veškeré provozní příjmy (snížené o zaplacené daně), investiční dotace, přijaté úvěry a půjčky (bez splacených), dary apod. získané institucemi s převažujícími kulturními aktivitami během referenčního roku.

Co se původu finančních zdrojů týče, největší část jich pochází z oblasti finančních a nefinančních podniků (dále také "podniky"), na druhém místě jsou domácnosti, na třetím veřejné rozpočty, dále neziskové instituce a na posledním místě je mezinárodní prostředí (uvedené pořadí se po řadu let nemění).

V jednotlivých oblastech (odvětvích) kultury je obrázek podílů zdrojů financování poněkud odlišný. Zatímco v kulturním dědictví, interpretačním umění, uměleckém vzdělávání a v činnostech správního charakteru jsou rozhodující veřejné rozpočty (se zhruba dvoutřetinovým podílem), v tržně orientovaných odvětvích (výtvarné umění, tisk, média, architektura, reklama) to jsou zdroje podniků a domácností.

Jak ukazuje následující tabulka, v pětileté časové řadě (2010 - 2015) jsou patrné tendence růstu podílu domácností a zejména zahraničí na celkových zdrojích, stagnace podílu veřejných rozpočtů a naopak poklesu (či v posledním roce stagnace) podílu podniků. S ohledem na poměrně nízkou absolutní úroveň jsou výkyvy podílů ostatních zdrojů velmi vysoké.

Podíl jednotlivých zdrojů na financování kultury (v %)

Původ zdroje	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Index 2015/2010 v %
Veřejné rozpočty	13,5	14,6	14,5	15,8	15,9	15,1	111,9
Domácnosti	16,8	17,2	19,3	19,5	20,2	19,8	117,9
Podniky	66,7	65,9	62,2	62,5	61,8	62,3	93,4
Neziskové instituce	2,8	1,2	3,2	1,1	1,1	1,6	57,1
Ostatní svět	0,2	1,1	0,8	1,1	1	1,2	600,0

Z veřejných rozpočtů bylo v roce 2015 věnováno na kulturu téměř 34,3 mld. Kč, tj. o 1 599 mil. Kč (o 4,5 %) méně než v roce předcházejícím. Tato částka představuje konsolidované provozní a investiční výdaje organizačních složek státu, územních samosprávných celků a státních mimorozpočtových fondů (fondu kultury a fondu pro podporu a rozvoj české kinematografie) na bázi pokladního plnění.

Z celkové výše výdajů bylo více než 28,2 mld. Kč určeno na provozní účely a necelých 6,1 mld. Kč na investice. Z pohledu úrovně veřejných zdrojů bylo nejvíce - jak provozních, tak i investičních prostředků - vydáno na kulturu z obecních a městských rozpočtů (téměř 49 %) a to zejména do oblasti kulturního dědictví, interpretačního umění a uměleckého vzdělávání.

Celková finanční částka věnovaná kultuře v roce 2015 představovala 1,93 % veřejných rozpočtů.

Nepřímou pomoc státu kultuře je nemožné kvantifikovat, mimo jiné i proto, že její část může přicházet i prostřednictvím výdajů domácností a podniků (snížení základu daně v případě daru kulturní instituci).

Výdaje domácností na kulturu se v roce 2015 v porovnání s předcházejícím rokem mírně poklesly (o 1,5 %) a dosáhly 44,9 mld. Kč. Jejich váha v celkových finančních zdrojích kultury však v posledních pěti letech rostla (s výjimkou zahraničních zdrojů nejvíce).

Výdaje domácností směřovaly zejména do sféry médií a tisku (televize, rozhlas, kino, knihy a tisk atd.) a to ve výši 31,4 mld. Kč, což představuje podíl téměř 70 %. Mnohem méně prostředků domácnosti vydaly v oblasti kulturního dědictví, živé umělecké tvorby (interpretační a výtvarné umění) a uměleckého vzdělávání (celkem 8,5 mld. Kč). Výdaje domácností na kulturu mají nejčastěji podobu vstupného, nákupu občerstvení a upomínkových předmětů, řemeslných výrobků, koncesionářských poplatků, jiných poplatků za služby, úhrad školného, zápisného a úhrad nákupů zboží kulturní povahy (knihy, časopisy, obrazy, starožitnosti atd.).

Podíl výdajů domácností na kulturu na celkových čistých peněžních výdajích domácností dosáhl v roce 2015 zhruba 3,2 %.

V rámci ostatních zdrojů financování kultury (65 % podíl na celkových zdrojích) mají nejvýznamnější postavení finanční a nefinanční podniky (141,1 mld. Kč), dále nevládní neziskové instituce (3,5 mld. Kč). Rostoucím zdrojem doplňkového charakteru byly prostředky ze zahraničí (2,7 mld. Kč). V porovnání s předcházejícím rokem byly ostatní zdroje o 3,1 mld. Kč (2,1 %) vyšší.

Co se týče jejich rozdělení do jednotlivých oblastí, směřovaly ostatní zdroje zejména do reklamy (67,4 mld. Kč), médií (22,8 mld. Kč) a tisku (20,7 mld. Kč). Na druhé straně mnohem méně do oborů živé umělecké tvorby, ve kterých tradičně převažuje účast zdrojů veřejných.

Mírné zvýšení celkových finančních zdrojů kultury má bezesporu souvislost s postupným návratem reálného ekonomického růstu počínajícím již v roce 2013.

Rozdílná míra uplatnění zdrojů v jednotlivých kulturních oblastech je odrazem odlišné úrovně rozvoje tržních vztahů v kulturním sektoru. Zatímco se veřejné zdroje nejvíce

angažují v oblasti kulturního dědictví, uměleckého vzdělávání, interpretačního umění a správy, tak domácnosti a zejména podniky v oblastech tisku, audiovizí, reklamy a architektury.

2.2 Mikroekonomický pohled

2.2.1 Finanční hospodaření

Tabulky č. 3 a 4 uvedené v příloze umožňují hodnotit základní ekonomické ukazatele z výkazů zisku a ztrát kulturních institucí získané zejména z ročních zjišťování podnikového charakteru (výkazy P 5 – 01, NI a KULT). Je třeba dodat, že podniky jsou v rámci těchto šetření zařazovány do jednotlivých odvětví či oborů dle zásady převažující části tržeb, a tak jejich veškeré tržby nutně nepocházejí z aktivit kulturního charakteru. Na druhé straně nejsou zahrnuty podniky, které mohou provozovat i kulturní činnosti, avšak převažující část jejich tržeb souvisí s aktivitami ne - kulturními. Cenou za úplnější pohled, který tak získáváme, je nižší přesnost (resp. „odvětvová“ jemnost či čistota) zjištěných dat.

Jak ukazují tab. č. 3, 4 a 10 hospodaření sektoru kultury skončilo v roce 2015 kladným hospodářským výsledkem ve výši 16,6 mld. Kč. Tato částka zhruba odpovídá ziskové marži (zisk po zdanění dělený tržbami) ve výši 8,4 % (tj. o 1,5 p.b. více než v roce 2014). Také tento výsledek svědčí o tom, že ekonomické oživení patrně od roku 2014 neminulo ani kulturu.

Hospodaření jednotlivých oblastí kultury a poskytovatelů kulturních služeb je tradičně velmi nevyrovnané. Zatímco v kulturním dědictví a částečně i v interpretačním umění bylo dosaženo nemalé ztráty (archivey, knihovny či festivaly), jiná odvětví byla naopak značně zisková (reklama, architektura, média, tisk). Podle stupně ekonomické soběstačnosti (relace mezi tržbami za vlastní výkony a celkovými výdaji) lze v rámci sektoru kultury odlišit dvě rozdílné sféry hospodaření. Do první patří oblasti tradičního umění orientované spíše na publikum a návštěvnost, pro které je nepostradatelná finanční podpora z veřejných zdrojů (kulturní dědictví, divadla, soubory, festivaly atd.) a do druhé – orientované na trh – lze zařadit sféru kreativních aktivit (reklama, architektura, design) a dále média a tisk.

To je zřejmé i na úrovni stupně soběstačnosti (relace tržeb za vlastní výkony k celkovým výdajům), který při průměrné úrovni 87,9 % dosahuje v např. v tvorbě videoher 143 %, v designu 111,7 %. Na druhé straně v interpretačním umění pouze 36,6 %.

2.2.2 Spotřeba živé práce

Kvantifikace rozsahu práce vstupující do kulturních aktivit je poměrně složitá. Pracovní zapojení má více forem a skutečností je, že relativně nej přesněji je evidován rozsah práce zaměstnanců s pracovní smlouvou. Problematictější je postižení prací na základě dohod, prací dobrovolníků a také zapojení OSVČ či podnikatelů a jejich rodinných příslušníků.

Počínaje referenčním rokem 2015 je možné využít dvou rozdílných zdrojů dat. Spolu s klasickými statistickými šetřeními v kulturních institucích (KULT, SBS, NI a doplňková zjišťování) přichází nově v úvahu tzv. Výběrové šetření pracovních sil (dále také „VŠPS“),

kteře má – za cenu nižší přesnosti - širší záběr. Umožňuje tak postihnout různorodé pracovní zapojení v kulturních aktivitách, i mimo ně.

Tabulka č. 7a obsahuje údaje o zaměstnanosti a mzdách v kultuře vycházející z klasických šetření podnikového charakteru. Podle jejích výsledků v kultuře v roce 2015 pracovalo více než 98 tis. pracovníků, z toho zhruba 89 tis. zaměstnanců (přepočtený stav) a zbytek dobrovolníků bez nároku na odměnu. Nad tento počet lze zřejmě předpokládat dalších několik tisíc osob pracujících v resortu na základě dohod o pracovní činnosti či v postavení osoby samostatně výdělečně činné (jejich počet výše uvedená zjišťování nepostihují). Pokud bychom přepočtli výši vykázaných ostatních osobních výdajů a honorářů v kultuře pomocí průměrných mezd, dojdeme k počtu dalších cca 8 tis. pracovníků zapojených na základě dohod a autorských smluv. To je celkem cca 100 tis. osob pracujících v institucích s převažující kulturní činností (v přepočtu na plnou pracovní dobu).

Průměrná hrubá měsíční mzda v kultuře v roce 2015 dosáhla 25 966 Kč. V porovnání s předcházejícím rokem se zvýšila o 1,5 % (reálně jen o 1,1%), avšak ve srovnání s průměrnou mzdou dosaženou v celé ekonomice (26 467 Kč) byla o 501 Kč (o 1,9 %) nižší. Zejména v případě kultury platí, že průměr (jako charakteristika celého souboru) má velmi nízkou vypovídací schopnost. Také do oblasti mezd se promítají podstatné rozdíly v úrovni hospodaření dvou odlišných sfér sektoru kultury - tradičních odvětví na straně jedné - a médií, tisku a kreativních oborů na straně druhé (viz tab. č. 10). Zatímco v sektoru klasických kulturních odvětví průměrná měsíční mzda mírně přesáhla 20 tis. Kč, tak v kulturních průmyslech (tisk, audiovideo) to bylo více než 31 tis. Kč. Celkově platí, že více než 70 % zaměstnanců v sektoru kultury pracuje v odvětvích s nižší než celostátní průměrnou mzdou (tab. č. 7 a).

Výběrové šetření pracovních sil prováděné ČSÚ rozšiřuje pohled na spotřebu živé práce vynaložené v kulturních aktivitách o instituce s převažující jinou než kulturní činností a dále o zapojení podnikatelů, popř. jejich rodinných příslušníků (viz tab. č. 7 b). Určité omezení spočívá ve skutečnosti, že neposkytuje údaje o finančních nákladech vynaložené práce a o počtu dobrovolných pracovníků.

Celkový rozsah pracovního zapojení v kulturních aktivitách (včetně institucí ne – kulturního zaměření) představoval - dle výše uvedeného zdroje dat – téměř 211 tis. pracujících osob. Z tohoto počtu bylo necelých 76 tis. podnikatelů. Ze zbývajících počtu 134,8 tis. osob bylo 112,5 tis. osob zaměstnáno na plný pracovní úvazek a 22,3 tis. osob na úvazek částečný či formou dohody o pracovní činnosti (popř. dohody o provedení práce), nebo pracovali jako pomáhající rodinní příslušníci.

Výsledky uvedeného šetření umožňují kvantifikovat spotřebu živé práce v členění na instituce (právnícké či fyzické osoby) s kulturní a s ne – kulturní převažující činností. Z celkového počtu téměř 211 tis. pracujících osob jich v jiných než kulturních institucích pracovalo 37,5 tis., tj. necelých 18 %. Ze zbývajících počtu 173,1 tis. pracovníků kulturních institucí bylo aktivních 89 tis. (51,4%) v povoláních kulturního charakteru (např. jako zpěváci, herci či designéři) a 84,1 tis. (48,6 %) v povoláních ne - kulturního zaměření (administrativa, účetnictví, IT profese atd.).

Jak je zřejmé, kulturní činnosti (povolání) nejsou zvláště silně centralizovány do kulturního sektoru, resp. institucí, jejichž větší část příjmů je generována kulturními aktivitami.

Z celkového počtu těch, jejichž náplň práce má kulturní obsah (126,6 tis. osob) jich patří do kulturního sektoru zhruba 70 %.

Přepočtený počet zaměstnanců kulturního sektoru představuje 2,3 % z počtu zaměstnanců pracujících v celé ekonomice (měřeno mzdovými náklady by byla váha kulturního sektoru mírně nižší - 2,2 %).

Pokud bychom k institucím s převažující kulturní činností připočetli i zaměstnance kulturních profesí mimo kulturní sektor (z výsledků VŠPS), došli bychom k podílu 2,9 %. Konečně po započtení všech osob pracujících jak na plný pracovní úvazek či na základě dohod, tak i dobrovolníků a podnikatelů by dosáhl podíl kulturních aktivit v ekonomice téměř 4,4 %.

2.2.3 Investice

V porovnání s rokem 2014 se objem investičních výdajů zvýšil o 12,5 % (o 1,5 mld. Kč).

Rozdílné ekonomické podmínky a výsledky kulturních institucí mají svůj odraz také v investiční aktivitě. Při průměrné intenzitě investic v přepočtu 152 tis. Kč na zaměstnance v celém kulturním sektoru, to bylo v oborech tradičního umění jen 95,9 tis. Kč, v kreativních průmyslech 196,9 tis. Kč a v kulturních průmyslech (tisk a média) až 205,6 tis. Kč (viz tab. č. 10). Intenzita investic se v porovnání s rokem 2014 zvýšila nejvíce v tradičních kulturních odvětvích (o 1,6 %), v menší míře také v kulturních průmyslech, naopak poklesla v kreativních průmyslech.

Co se týče zdrojového krytí investičních výdajů, veřejné finanční zdroje se na něm podílely zhruba ze 45 % (v oblasti kulturního dědictví to bylo 58 %), zahraniční zdroje z 5 % a vlastní popř. jiné ze zbývajících téměř 50 %. V porovnání s rokem 2014 se podíl veřejných zdrojů téměř o 3 p.b. snížil, podíl zahraničních zdrojů se naopak o více než 4 p.b. zvýšil (viz tab. č. 8).

2.2.4 Zahraniční obchod

Pohled na hospodaření sektoru lze částečně doplnit daty o vývozu a dovozu kulturního zboží a služeb (viz tab. č. 9). V zahraničním obchodu se zbožím a službami kulturního charakteru bylo dosaženo – podobně jako v předcházejících letech – kladného salda (2,1 mld. Kč). V porovnání s rokem 2014 se kladný přebytek obchodní výměny snížil o 40% (1,4 mld. Kč), zejména pak v důsledku slabších výsledků v oblasti interpretačního umění, audiovizuální a interaktivní techniky a reklamy. Z územního pohledu mělo na snížení aktivního salda nemalý vliv zvýšení dovozu z mimoevropských teritorií.

K věrohodnosti výše uvedených výsledků je však třeba dodat, že uvedené údaje neodrážejí celý rozsah obchodní výměny v oblasti kultury (příslušná šetření jsou výběrová).

Případné porovnání s léty předcházejícími roku 2014 je ztíženo navíc tím, že metodika propočtu ukazatelů zahraničního obchodu byla v roce 2014 aktualizována v návaznosti na záměry Eurostatu v této oblasti a dále podle specifikace výrobků uměleckých řemesel provedené Národním ústavem lidové kultury.

2.3 Makroekonomický pohled

Charakteristiku úrovně hospodaření kultury, jako celku i jejích jednotlivých částí, zcela přirozeně provází otázka místa a váhy tohoto sektoru v ekonomice. Při hledání odpovědi je třeba využít údajů a metod národního účetnictví.

S ohledem na disponibilní data o sektoru kultury se jeví jako nejvhodnější pro vyčíslení makroekonomických ukazatelů výrobní (odvětvová) metoda výpočtu hrubého domácího produktu (HDP). Podle ní se tento ukazatel rovná součtu hrubé přidané hodnoty zjištěné odpočtem mezispotřeby od hodnoty produkce (HPH) a čistých daní, tj. daní z daného odvětví snížených o dotace poskytnuté tomuto odvětví.

Vstupní data do propočtu by měla vycházet z údajů národního účetnictví, zejména pak z tabulek dodávek a užití. Tyto údaje představují svým způsobem optimální informační soustavu co do své komplexnosti, konzistence a mezinárodní srovnatelnosti. Uvedené přednosti jsou však vykroupeny vysokou pracností a z pohledu uživatelů dat dlouhou dobou čekání na (postupně upřesňované) výsledky.

Nutno dodat, že na základě těchto údajů lze makroekonomické ukazatele sektoru kultury spíše odhadovat než přesně kalkulovat. Je tomu tak zejména pro – z našeho pohledu - nevhodné členění dat v tabulkách dodávek a užití pouze do úrovně oddílů (na 2 místa NACE), zatímco jsou kulturní aktivity často až na úrovni tříd (4 místa NACE). Jedním příkladem za všechny mohou být architektonické činnosti v tabulkách dodávek a užití, které zahrnují celý oddíl 71 CZ-NACE. Za součást kulturního sektoru je však považována pouze třída 71.11. Data odpovídající kulturním aktivitám je nutno získávat složitým postupem s využitím znalosti různých vztahů – např. v úrovni produktivity práce mezi třídami či podílu spotřeby materiálu, energie a služeb na výnosech atd. - mezi údaji zjištěnými v rámci statistických šetření (podniková šetření, KULT, NI).

Z předběžných údajů obsažených v tabulkách dodávek a užití byla propočtena váha kulturního sektoru na celkové produkci ČR v roce 2014 v rozsahu 1,97 % (201,2 mld. Kč) a na hrubé přidané hodnotě v úrovni 2,17 % (83,5 mld. Kč).

Pomocí upřesněných údajů lze tato data poopravit. Podíl kulturního sektoru na celkové produkci lze odhadovat na 2,01 % (204,4 mld. Kč), jeho podíl na HPH ve výši 2,1 % (82 mld. Kč) a na HDP v úrovni 1,35 % (58,1 mld. Kč). Poměrně nižší objem HDP v porovnání s HPH je dán relativně nízkou úrovní daní vztahujících se ke kulturnímu sektoru a naopak vysokou částkou přijatých provozních dotací.

Z předběžných dat lze za rok 2015 předpokládat (odhadovat), že objem produkce v kulturním sektoru dosáhl 213 mld. Kč (2,01 % na celostátní produkci) a úroveň HPH 87,4 mld. Kč (tj. 2,13 % z celkové HPH vytvořené v ekonomice). Objem HDP vytvořeného v kultuře lze odhadovat v úrovni 65,6 mld. Kč (1,44 % z celového HDP). Výchozí předběžné údaje budou dale zpřesňovány a výše uvedený odhad zřejmě mírně pozmění.

Nicméně, tato předběžná data nasvědčují tomu, že v rámci růstu celé ekonomiky v roce 2015 se zvýšila i ekonomická výkonnost a efektivnost subjektů v kultuře. Výrazný nárůst produkce mezi lety 2014 a 2015, doprovázený mírnějším zvýšením mezispotřeby, vedl k celkovému zvýšení hrubé přidané hodnoty a hrubého domácího produktu.

3 Závěr

Nutno dodat, že ač se kulturní účet za období roku 2015 zpracovává již po sedmé, lze považovat ověření metodických přístupů za téměř stejně významné jako hledání věcných výsledků. S ohledem na rozšíření sektoru kultury, jeho úplnějšího postižení statistickým zjišťováním i částečné uplatnění pozměněných metodických přístupů, jsme stále v období zdokonalování časové řady kulturního účtu, což ovlivňuje věrohodnost porovnávání a hodnocení dynamiky vývoje jednotlivých ukazatelů. Bez ohledu na tuto skutečnost však i toto zpracování kulturního účtu ukázalo, že některé významné poznatky o kulturním sektoru se každoročně v zásadě potvrzují (např. ekonomické postavení jednotlivých oblastí v rámci sektoru, počty zaměstnanců, úroveň investic atd.).

Základní otázkou, na kterou by měl dát účet kultury odpověď, je původ, rozsah a užití finančních zdrojů v sektoru kultury. Z administrativních dat bylo zjištěno, že veřejný sektor se podílí na příjmech kulturních institucí částkou 34,3 mld. Kč (tj. 15,1 %) s tím, že tyto prostředky plynou zejména do oblasti kulturního dědictví, živé umělecké tvorby a do uměleckého vzdělávání. Podle šetření v domácnostech dosáhly výdaje směřující z rodinných rozpočtů do kultury, zejména do oblasti médií a živé tvorby, 44,9 mld. Kč (tj. 19,8 % celkových zdrojů). Oproti poklesu veřejných zdrojů a výdajů domácností na kulturu se zdroje vytvořené v podnicích (141,1 mld. Kč, tj. 62,3 % z celkových zdrojů), neziskových institucích (3,5 mld. Kč) a zdroje pocházející ze zahraničí (2,7 mld. Kč) v porovnání s rokem 2014 zvýšily. Celkové finanční zdroje uplatněné v kulturních institucích tak celkově o 0,4 % (o 0,8 mld. Kč) meziročně vzrostly. Příznivější hospodářské podmínky let 2014 – 2015 v porovnání s předcházejícím obdobím rokem přispěly k nárůstu disponibilních finančních zdrojů (provozního i investičního charakteru) v kulturním sektoru celkově o 7,3 mld. Kč (tj. o více než 3,3 %). Skutečností však je, že v porovnání s rokem 2014 se v roce 2015 tempo růstu finančních zdrojů snížilo.

Dále se potvrzuje, že se jednotlivé kulturní oblasti významně liší stupněm uplatnění tržních principů a v této souvislosti také úrovní hospodaření, s tím související výší průměrných mezd, investiční aktivitou atd. Případné prohlubování této diference bude zřejmě záviset na technickém rozvoji na straně jedné a rozsahem podpory neziskových aktivit (kulturní dědictví a část živé tvorby) z veřejných zdrojů na straně druhé.

Problematické ekonomické výsledky výše jmenovaných kulturních oblastí by bylo možné přisuzovat i omezeným možnostem finančních ukazatelů pro vyjádření rozsahu a kvality výkonu některých činností (např. péče o kulturní dědictví, vzdělávací činnost kulturních institucí, působení kultury a jejích hodnot na jedince i společnost). V této souvislosti je proto na místě doplnit ekonomické ukazatele naturálními, z nichž se jako nejvhodnější pro svou komplexnost jeví ukazatel počtu návštěvníků. Nutno dodat, že celková návštěvnost kulturních institucí se v porovnání s rokem 2014 zvýšila o 2,6 % (viz tab. č. 13). Zvýšení návštěvnosti se týkalo většiny významných poskytovatelů služeb tradiční kultury.

Lepší hospodářské výsledky v porovnání s předcházejícím rokem dokládá vyšší tvorba zisku (zvýšení ze 14,7 mld. Kč na 16,6 mld. Kč (o 13 %) a ziskové marže (z 6,9 % na 8,4 %, tj. o 1,5 proc. bodu – viz tab.č. 3 a 10). Také meziroční tempo růstu těchto ukazatelů bylo o poznání nižší než v roce 2014.

V makroukazatelích se porovnání se zpřesněnými údaji za rok 2014 jeví také příznivě. Při rychlejším růstu produkce (o 4,2 %) se mírněji zvýšila mezispotřeba (o 2,6%) a hrubá přidaná hodnota tak vzrostla o 6,6%. Ještě vyšší byl meziroční přírůstek HDP (viz tab. č. 11).

Jak se ukazuje, váha či podíl sektoru kultury na ekonomice jako celku v několika významných ukazatelích osciluje (v poměrně širokém rozmezí) od 1,4 do 4,4 %.

Veřejné zdroje věnované kultuře představují 1,93 % celkových konsolidovaných výdajů veřejných rozpočtů a podíl výdajů domácností na kulturu k celkovým výdajům domácností dosahuje 3,2 %. Rozsah vynaložené živé práce v kultuře lze uvažovat v rozmezí od 2,2 % (měřeno mzdovými náklady) až po 4,4 % (měřeno počtem všech osob pracujících v kulturních institucích a činnostech). Konečně předběžně odhadovaný podíl hrubé přidané hodnoty a produkce v kultuře mírně přesahuje dvouprocentní úroveň (2,13 % a 2,01 %), zatímco podíl odhadované úrovně hrubého domácího produktu kultury svou výší tuto úroveň nedosahuje (1,44 % celostátního ukazatele). Jak je zřejmé z porovnání podílu kultury na ukazatelích vstupů (rozsahu živé práce) a výstupů (HPH a HDP), tento sektor v úrovni produktivity za ostatními odvětvími zaostává.

Pokud bychom však přidali na pomyslnou misku vah neměřitelnou část výkonů a společenského dosahu sektoru kultury, byl by jeho podíl jistě mnohem vyšší. To, co nelze finančně vyjádřit je však mimo naše možnosti. Je třeba se zabývat tím, co dokážeme ovlivnit a provádět žádoucí změny - zejména v oblasti statistických zjišťování – která nám umožní postupně zvyšovat rozsah kulturních aktivit zahrnutých do satelitního kulturního účtu a naopak snižovat stupeň jeho nepřesnosti.

4 Použité zdroje a literatura

1. Systém účtů kultury. Praha: NIPOS, 2011 a 2014.
2. Výsledky účtu kultury ČR za rok 2009 - 2014. Praha: NIPOS, 2011 – 2016.
3. ESSnet on Culture statistics 2009 – 2011, Task Force 1: Framework and definitions (Final Report 2011)
4. National report on public expenditure. Eries, 2004.
5. The Economy of Culture. Studie KEA European Affairs pro Evropskou komisi, (2006).
6. Statistická zjišťování ČSÚ a NIPOS a administrativní zdroje dat MF, MV, ČSSZ a Unie filmových distributorů a různá doplňková zjišťování provedená NIPOS.
7. Tabulky dodávek a užití ČSÚ za rok 2014 a 2015.
8. Klasifikace ekonomických činností (CZ- NACE). Praha: ČSÚ, 2008.

5 Tabulková příloha

Tabulka 1	Zdroje financování kultury podle kulturních oblastí v roce 2015	23
Tabulka 2	Umístění finančních zdrojů podle kulturních oblastí a poskytovatelů kulturních služeb v roce 2015	25
Tabulka 3	Příjmy a výdaje kulturních institucí podle kulturních oblastí v roce 2015.....	27
Tabulka 4	Příjmy a výdaje kulturních institucí podle poskytovatelů kulturních služeb v roce 2015	29
Tabulka 5	Makroekonomické ukazatele podle kulturních oblastí v roce 2015 (odhad)	31
Tabulka 6	Vybrané ukazatele v trojsektorovém členění kultury za rok 2015 (sl. 3 - 5 odhad).....	33
Tabulka 7a	Zaměstnanost a mzdy v kultuře v roce 2015	35
Tabulka 7b	Zaměstnanost v kultuře podle kulturních oblastí v roce 2015 (s využitím Výběrového šetření pracovních sil)...	37
Tabulka 8	Zdroje a rozsah investic kulturního sektoru v roce 2015	39
Tabulka 9	Zahraniční obchod se zbožím a službami kulturního sektoru v roce 2015	41
Tabulka 10	Analytická tabulka základních ukazatelů sektoru kultury za rok 2015	43
Tabulka 11	Časové řady vybraných ukazatelů sektoru kultury za léta 2010 – 15.....	45
Tabulka 12	Počet vybraných poskytovatelů kulturních služeb v roce 2015.....	47
Tabulka 13	Relativní vyjádření výkonu poskytovatelů kulturních služeb v natur. ukazatelích v roce 2015	49

Poznámka:

- ležatá čárka na místě čísla značí, že se jev nevyskytoval
- . tečka na místě čísla značí, že údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý
- x ležatý křížek na místě čísla značí, že zápis není možný z logických důvodů
- 0 nula se používá pro označení číselných údajů menších než polovina zvolené měřicí jednotky
- i.d. individuální data

Tabulka 1 Zdroje financování kultury podle kulturních oblastí v roce 2015

v tis. Kč

OBLAST	Ústřední vládní instituce	Místní vládní instituce	Veřejný sektor celkem	Přímé výdaje domácností	Nefinanční a finanční podniky ¹⁾	Nevládní neziskové instituce ¹⁾	Soukromý sektor celkem	Evropské strukturální fondy	Jiné mezinárodní instituce	Ostatní svět celkem	ZDROJE CELKEM
Kulturní dědictví	4 838 821	7 645 733	12 484 554	2 757 748	3 313 711	379 850	6 451 309	483 887	16 754	500 641	19 436 504
Interpretační umění	1 064 217	3 360 842	4 425 059	2 519 491	4 527 542	231 018	7 278 051	244 133	23 273	267 406	11 970 516
Výtvarné umění	38 279	36 623	74 902	2 222 346	5 678 999	104 296	8 005 641	26 963	6 525	33 488	8 114 031
Periodický a neperiodický tisk	34 390	17 344	51 734	11 837 368	20 738 105	.	32 575 473	10 223	-	10 223	32 637 430
Audiovizuální a interaktivní média	643 603	778 316	1 421 919	19 565 503	18 516 011	2 353 214	40 434 728	49 477	1 853 975	1 903 452	43 760 099
Architektura	.	.	.	136 524	20 781 136	262	20 917 922	23 735	-	23 735	20 941 657
Reklama	.	.	.	110 981	67 350 304	.	67 461 285	-	-	-	67 461 285
Umělecké vzdělávání	14 508	7 608 079	7 622 587	1 012 500	.	.	1 012 500	6 601	-	6 601	8 641 688
Správa a podpora kulturní činnosti	1 768 032	17 655	1 785 687	70 010	243 025	476 722	789 757	637	-	637	2 576 081
Neznámá oblast	336 669	6 078 478	6 415 147	4 653 692	-	-	4 653 692	-	-	-	11 068 839
CELKEM	8 738 519	25 543 070	34 281 589	44 886 163	141 148 833	3 545 362	189 580 358	845 656	1 900 527	2 746 183	226 608 130

¹⁾ Celkové příjmy jsou sníženy o příjmy z veřejného sektoru, domácností, mezinárodního prostředí, zaplacené daně a zvýšeny (sníženy) o změnu stavu úvěrů apod.

Tabulka 2 Umístění finančních zdrojů podle kulturních oblastí a poskytovatelů kulturních služeb v roce 2015

v tis. Kč

OBLAST	Historické památky	Muzeum a galerie	Archivy	Knihovny	Divadla	Hudební soubory	Kulturní domy	Výstavní sály	Rozhlas	Televize	Školy uměl. vzděl.	Org. ochrany autor. práv	Ostatní poskytovatelé	CELKEM
Kulturní dědictví	3 145 595	6 340 855	1 558 523	3 238 178	x	x	x	x	x	x	x	x	5 153 353	19 436 504
Interpretační umění	x	x	x	x	5 342 767	1 306 520	3 327 803	x	x	x	x	x	1 993 426	11 970 516
Výtvarné umění	x	x	x	x	x	x	x	613 943	x	x	x	x	7 500 088	8 114 031
Audiovizuální a interaktivní média	x	x	x	x	x	x	x	x	4 944 879	20 255 581	x	x	18 559 639	43 760 099
Umělecké vzdělávání	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	821 151	x	7 820 537	8 641 688
Správa a podpora kulturní činnosti	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	507 620	2 068 461	2 576 081
Neznámá oblast	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	132 109 211	132 109 211
CELKEM	3 145 595	6 340 855	1 558 523	3 238 178	5 342 767	1 306 520	3 327 803	613 943	4 944 879	20 255 581	821 151	507 620	175 204 715	226 608 130

Tabulka 3 Příjmy a výdaje kulturních institucí podle kulturních oblastí v roce 2015

v tis. Kč

OBLAST	Příjmy (výnosy) celkem	z toho: tržby za vlastní výkony	Výdaje (náklady) celkem	v tom			Rozdíl příjmů (výnosů) a výdajů (nákladů)
				spotřeba materiálu, energie, zboží a služeb	Osobní náklady	Ostatní výdaje (náklady)	
Kulturní dědictví	18 604 654	9 326 215	18 527 856	5 616 822	6 663 541	6 247 493	76 798
Interpretační umění	11 537 870	4 211 774	11 514 338	4 865 541	5 100 717	1 548 080	23 532
Výtvarné umění	8 419 212	7 631 985	7 097 923	4 376 742	1 008 877	1 712 304	1 321 289
Periodický a neperiodický tisk	40 937 888	34 723 123	35 993 541	17 222 204	10 280 687	8 490 650	4 944 347
Audiovizuální a interaktivní média	46 133 754	34 589 123	42 811 729	27 386 477	6 621 300	8 803 952	3 322 025
Architektura	21 493 562	20 813 473	18 904 830	13 151 496	3 077 454	2 675 880	2 588 732
Reklama	68 039 997	64 592 374	63 842 501	42 862 427	6 248 859	14 731 215	4 197 496
Umělecké vzdělávání	785 960	533 322	671 885	312 909	274 572	84 404	114 075
Správa a podpora kulturní činnosti	2 495 259	993 854	2 481 145	918 906	1 173 890	388 349	14 114
CELKEM	218 448 156	177 415 243	201 845 748	116 713 524	40 449 897	44 682 327	16 602 408

Tabulka 4 Příjmy a výdaje kulturních institucí podle poskytovatelů kulturních služeb v roce 2015

v tis. Kč

POSKYTOVATEL	Příjmy (výnosy) celkem	z toho: tržby za vlastní výkony	Výdaje (náklady) celkem	v tom			Rozdíl příjmů (výnosů) a výdajů (nákladů)
				spotřeba materiálu, energie, zboží a služeb	Osobní náklady	ostatní výdaje (náklady)	
Historické památky	2 606 082	1 706 127	2 513 870	926 063	814 156	773 651	92 212
Muzea a galerie	5 272 367	1 120 333	5 107 909	1 754 002	2 375 763	978 144	164 458
Archivy	1 558 523	472 410	2 070 678	822 452	1 135 703	112 523	-512 155
Knihovny	3 282 897	285 838	3 373 191	1 112 651	1 934 637	325 903	-90 294
Divadla	5 217 708	1 875 747	5 220 855	1 639 927	2 613 866	967 062	-3 147
Hudební soubory	1 307 471	540 050	1 239 499	413 561	759 709	66 229	67 972
Festivaly	1 223 811	484 146	1 298 414	822 121	404 872	71 421	-74 603
Kulturní domy	2 985 380	1 031 375	2 955 047	1 488 324	1 079 542	387 181	30 333
Výstavní sály	600 561	212 820	625 567	329 098	221 546	74 923	-25 006
Rozhlas	5 565 344	2 593 221	4 287 031	1 965 958	1 664 816	656 257	1 278 313
Televize	20 764 593	13 380 108	20 312 646	13 137 044	3 819 538	3 356 064	451 947
Ostatní poskytovatelé	168 063 419	153 713 068	152 841 041	92 302 323	23 625 749	36 912 969	15 222 378
CELKEM	218 448 156	177 415 243	201 845 748	116 713 524	40 449 897	44 682 327	16 602 408

Tabulka 5 Makroekonomické ukazatele podle kulturních oblastí v roce 2015 (odhad)

v tis. Kč b.c.

OBLAST	Produkce v základních cenách	Mezispotřeba v kupních cenách	Hrubá přidaná hodnota	Podíl jednotlivých oblastí na celkové hrubé přidané hodnotě v %
Kulturní dědictví	14 342 225	5 501 418	8 840 806	10,1
Interpretační umění	13 864 935	6 538 404	7 326 531	8,4
Výtvarné umění	9 693 964	6 141 150	3 552 815	4,1
Periodický a neperiodický tisk	33 742 179	18 937 210	14 804 969	16,9
Audiovizuální a interaktivní média	49 791 091	28 234 341	21 556 750	24,7
Architektura	20 963 394	13 526 917	7 436 477	8,5
Reklama	58 994 451	43 706 260	15 288 191	17,5
Umělecké vzdělávání	7 882 041	1 805 770	6 076 270	7,0
Správa a podpora kulturní činnosti	3 752 286	1 221 269	2 531 017	2,9
CELKEM	213 026 566	125 612 739	87 413 826	100,0

Tabulka 6 Vybrané ukazatele v trojsektorovém členění kultury za rok 2015 (sl. 3 - 5 odhad)

v tis. Kč

SEKTOR	OBLAST	PŘÍJMY (VÝNOSY) CELKEM	VÝDAJE (NÁKLADY) CELKEM	HODNOTA PRODUKCE (v mil. Kč) ¹⁾	MEZI- SPOTŘEBA (v mil. Kč) ¹⁾	HRUBÁ PŘIDANÁ HODNOTA (v mil. Kč) ¹⁾	POČET ZAMĚSTN. (PŘEPOČ.) v os.	VÝDAJE NA INVESTICE	EXPORT ZBOŽÍ A SLUŽEB ²⁾	IMPORT ZBOŽÍ A SLUŽEB	POČET PRÁVNICKÝCH A FYZICKÝCH OSOB	NACE
a	b	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
KULTURNÍ SEKTOR	Kulturní dědictví	18 604 655	18 527 856	14 342	5 501	8 841	18 951	2 761 596	386 948	641 559	10 523	91.01, 02, 03, 47.78, 79 ³⁾
	Scénická umění	11 537 870	11 514 338	13 865	6 538	7 327	14 787	443 953	1 120 968	1 196 521	6 820	90.01,02,04
	Výtvarná umění ⁴⁾	5 103 663	4 322 714	5 876	3 681	2 195	1 865	362 300	598 759	626 492	8 963	74.20,90.03
	Kulturní a umělecké vzdělávání	785 960	671 885	7 882	1 806	6 076	599	23 622	.	.	1 050	85.52
	Umělecká řemesla	496 910	446 770	573	316	257	1 301	6 377	1 177 107	2 210 505	976	odd.14,15,16,23,25,31, 32,43 (část)
	Sektor celkem	36 529 058	35 483 563	42 538	17 842	24 696	37 503	3 597 848	3 283 782	4 675 077	28 332	-
KULTURNÍ PRŮMYSLY	Film a video	16 334 622	15 679 185	17 626	10 952	6 674	1 444	2 139 648	3 765 079	1 955 951	1 541	59.11,12,13,14, 77.22, 47.63 (část) ³⁾
	Hudba	1 953 812	1 627 851	2 111	1 104	1 007	248	63 169	5 213 737	4 427 356	2 245	59.20, 47.63 (část) ³⁾
	Rozhlas	5 565 344	4 287 031	6 004	2 027	3 977	2 195	108 262	i.d.	12 339	72	60.10
	Televize	20 764 593	20 312 646	22 411	13 792	8 619	4 804	2 583 649	i.d.	556 087	116	60.20
	Knihy a tisk	40 937 888	35 993 540	33 742	18 937	14 805	20 339	965 974	9 254 460	9 972 472	38 812	58.11,13,14,63.91,74.3 0,47,61,62 ³⁾
	Videohry	1 515 382	905 017	1 639	359	1 280	334	175 739	.	.	35	58.21
	Sektor celkem	87 071 641	78 805 270	83 533	47 171	36 362	29 364	6 036 441	18 337 475	16 924 205	42 821	-
KREATIVNÍ PRŮMYSLY	Architektura	21 493 562	18 904 830	20 964	13 528	7 436	6 734	735 215	1 024 328	137 373	10 529	71.11
	Reklama	68 039 997	63 842 501	58 995	43 707	15 288	12 237	3 037 844	10 482 753	9 283 539	12 725	73.11
	Design	2 818 639	2 328 439	3 245	2 144	1 101	707	100 910	529 820	578 020	2 645	74.10
	Sektor celkem	92 352 198	85 075 770	83 204	59 379	23 825	19 678	3 873 969	12 036 901	9 998 932	25 899	-
Správa a podpora kulturní činnosti	2 495 259	2 481 145	3 752	1 221	2 531	2 785	69 997	.	.	180	84.11, 12 (část), 94.99.2	
KULTURA CELKEM	218 448 156	201 845 748	213 027	125 613	87 414	89 330	13 578 255	33 658 158	31 598 214	97 232	-	

¹⁾ odhad na základě vlastních propočtů z údajů národního účetnictví

²⁾ za rozhlasové a televizní vysílání jsou k dispozici pouze individuální data, která nelze zveřejnit

³⁾ údaje za maloobchod se vztahují jen ke sloupcům 1 až 6

⁴⁾ bez designu a uměleckých řemesel

Tabulka 7a Zaměstnanost a mzdy v kultuře v roce 2015

POSKYTOVATEL	Povolání kulturního charakteru prováděné v organizaci s převážující kulturní činností	Povolání "ne-kulturního" charakteru prováděné v organizaci s převážující kulturní činností	Povolání kulturního charakteru prováděné v organizaci s převážující jinou než kulturní činností	Dobrovolníci	Neznámý charakter povolání	CELKEM		
						Počet zaměstnanců celkem	Mzdy v tis. Kč	Průměrná mzda v Kč
Historická památka	417	.	.	1 017	1 687	2 104	546 384	21 641
Muzeum a galerie	2 977	.	.	1 622	3 390	6 367	1 639 642	21 460
Archiv	2 318	2 318	823 338	29 599
Knihovna	4 627	.	.	.	839	5 466	1 343 950	20 490
Divadlo	3 534	.	.	4 602	3 703	7 237	1 839 866	21 186
Kulturní dům	1 638	.	.	1 730	1 583	3 221	713 385	18 457
Nakladatelství/ vydavatelství	6 750	.	.	.	8 699	15 449	5 122 810	27 633
Film a video	1 444	1 444	498 007	28 740
Rozhlas	948	.	.	.	1 247	2 195	1 138 294	43 215
Televize	3 719	.	.	.	1 086	4 805	2 766 011	47 971
Organizace ochrany autorských práv a podpora kulturní činnosti	339	339	126 000	30 973
Ostatní poskytovatelé	38 385	38 385	11 277 050	24 482
CELKEM	24 610	.	.	8 971	64 720	89 330	27 834 737	25 966

Tabulka 7b Zaměstnanost v kultuře podle kulturních oblastí v roce 2015 (s využitím Výběrového šetření pracovních sil)

OBLAST	Povolání kulturního charakteru prováděné v organizaci s převážující kulturní činností	Povolání „ne-kulturního“ charakteru prováděné v organizaci s převážující kulturní činností	Povolání kulturního charakteru prováděné v organizaci s převážující jinou než kulturní činností ¹⁾	Počet pracujících osob celkem ²⁾	z toho		
					podnikatelé	zaměstnanci na základě pracovní smlouvy či dohody	z toho zaměstnanci na plný úvazek
Kulturní dědictví	8 546	12 070	.	20 616	3 197	17 417	13 363
Interpretační umění	11 776	6 035	.	17 811	5 528	12 066	10 405
Výtvarné umění	20 197	2 229	.	22 426	16 103	6 047	5 296
Periodický a neperiodický tisk	13 773	15 182	.	28 955	11 067	17 485	15 133
Audiovizuální a interaktivní média	11 649	6 080	.	17 729	4 823	12 748	10 715
Architektura	5 622	16 520	.	22 142	14 138	7 852	7 299
Reklama	7 065	23 659	.	30 724	12 442	17 833	14 419
Umělecké vzdělávání	10 402	2 292	.	12 694	1 136	11 558	8 094
Správa a podpora kulturní činnosti ³⁾
Nezařazeno do žádné oblasti	.	.	37 562	37 562	7 445	29 840	27 742
CELKEM	89 030	84 067	37 562	210 659	75 879	132 846	112 466

¹⁾ Část vybraných povolání se prolíná různými kulturními oblastmi a není proto možné s jistotou určit, do které oblasti spadají (např. herci mohou spadat jak do oblasti interpretačního umění v rámci svých divadelních aktivit, tak do oblasti audiovizuálních a interaktivních médií v rámci aktivit spojených s filmem či do oblasti reklamy). Proto nejsou kulturní povolání mimo kulturní organizace zařazena do konkrétní oblasti a jsou analyzována pouze jako celek.

²⁾ Počet pracujících osob zahrnuje zaměstnance (na základě pracovní smlouvy či dohody), podnikatele (se zaměstnanci či bez zaměstnanců) a pomáhající rodinné příslušníky. Pomáhající rodinní příslušníci nejsou zahrnuti v podrobnějším členění.

³⁾ Údaje o zaměstnanosti v rámci správních činností spojených s kulturou a činností organizací na podporu kultury nelze v čtyřmístném členění NACE z Výběrového šetření pracovních sil získat.

Tabulka 8 Zdroje a rozsah investic kulturního sektoru v roce 2015

v tis. Kč

POSKYTOVATEL	Investice v kulturním sektoru	Zdroje investic				Z celkových investic	
		státní	ze zahraničí	z toho: EU	vlastní a jiné	hmotný majetek	nehmotný majetek
Historická památka	735 666	169 278	306 288	306 237	260 100	710 292	25 374
Muzeum a galerie	1 208 945	937 985	95 393	95 393	175 567	1 190 922	18 023
Archiv	468 350	229 251	.	.	239 099	465 245	3 105
Knihovna	246 115	208 318	5 461	3 028	32 336	195 456	50 659
Divadlo	264 978	130 298	446	446	134 234	263 955	1 023
Koncertní sál (hud.tělesa, folkorní soubory a festivaly)	19 083	53 236	.	-	.	19 008	75
Kulturní domy	142 724	132 477	216 496	216 496	x	131 198	11 526
Výstavní sál	14 682	11 400	4 755	4 755	x	13 039	1 643
Rozhlas	108 262	80	.	.	108 182	96 548	11 714
Televize	2 583 649	573	.	.	2 583 076	1 117 186	1 466 463
Ostatní poskytovatelé	7 785 801	4 203 507	70 160	70 160	3 270 259	5 491 300	2 294 501
CELKEM	13 578 255	6 076 403	698 999	696 515	6 802 853	9 694 149	3 884 106

Tabulka 9 Zahraniční obchod se zbožím a službami kulturního sektoru v roce 2015

v tis. Kč

KULTURNÍ OBLAST	Geografické členění								
	EU		USA		OSTATNÍ SVĚT		CELKEM		
	VÝVOZ	DOVOZ	VÝVOZ	DOVOZ	VÝVOZ	DOVOZ	VÝVOZ	DOVOZ	SALDO
Kulturní dědictví	361 203	435 728	14 491	164 257	11 254	41 574	386 948	641 559	-254 611
Interpretační umění	649 921	475 249	52 472	236 878	418 575	484 394	1 120 968	1 196 521	-75 553
Výtvarné umění	1 532 137	2 312 331	197 212	52 183	576 337	1 050 503	2 305 686	3 415 017	-1 109 331
Periodický a neperiodický tisk	8 168 016	6 431 449	331 875	205 796	754 569	3 335 227	9 254 460	9 972 472	-718 012
Audiovizuální a interaktivní média	6 840 465	4 110 650	1 134 095	1 279 371	1 108 455	1 561 712	9 083 015	6 951 733	2 131 282
Architektura	978 708	124 848	298	2 104	45 322	10 421	1 024 328	137 373	886 955
Reklama	9 020 993	6 505 794	255 048	559 557	1 206 712	2 218 188	10 482 753	9 283 539	1 199 214
Umělecké vzdělávání
Správa a podpora kulturní činnosti
CELKEM	27 551 443	20 396 049	1 985 491	2 500 146	4 121 224	8 702 019	33 658 158	31 598 214	2 059 944

Tabulka 10 Analytická tabulka základních ukazatelů sektoru kultury za rok 2015

v tis. Kč, v %

OBLAST SEKTOR	VEŘEJNÉ ZDROJE		ÚROVEŇ HOSPODAŘENÍ		HRUBÁ PŘIDANÁ HODNOTA		ZAMĚSTNANCI		MZDY		INVESTICE		
	v tis. Kč	podíl na sektoru v %	stupeň soběstačnosti v %	zisková marže v %	v mil. Kč	podíl na sektoru v %	počet	podíl na sektoru v %	průměrná měsíční mzda v Kč	index k prům. mzdě sektoru	v tis. Kč	podíl krytý dotacemi a granty v %	
Kulturní dědictví	12 484 554	36,4	50,3	6,0	8 841	10,1	18 951	21,2	21 363	82,3	2 761 596	74,9	
Interpretační umění	4 425 059	12,9	36,6	2,3	7 327	8,4	14 787	16,6	20 185	77,7	443 953	100,0	
Výtvarné umění	74 902	0,2	107,5	16,6	3 553	4,1	3 873	4,3	15 702	60,5	469 587	3,3	
Periodický a neperiodický tisk	51 734	0,1	96,5	13,5	14 805	16,9	20 339	22,8	25 810	99,4	965 974	2,9	
Audiovizuální a interaktivní média	1 421 919	4,2	80,8	7,7	21 557	24,7	9 025	10,1	43 826	168,8	5 070 467	0,0	
Architektura	68 999	0,2	110,1	10,4	7 436	8,5	6 734	7,5	27 158	104,6	735 215	0,0	
Reklama	87 800	0,3	101,2	5,3	15 288	17,5	12 237	13,7	30 366	116,9	3 037 844	0,0	
Umělecké vzdělávání	7 622 587	22,2	79,4	19,9	6 076	6,9	599	0,7	26 042	100,3	23 622	0,0	
Správa a podpora kulturní činnosti a neznámá oblast	8 044 034	23,5	40,1	0,9	2 531	2,9	2 785	3,1	25 708	99,0	69 997	100,0	
C E L K E M	34 281 588	100,0	87,9	8,4	87 414	100,0	89 330	100,0	25 966	100,0	13 578 255	21,4	
z toho	Kulturní sektor	24 591 763	71,7	53,8	8,3	24 696	28,2	37 503	42,0	20 363	78,4	3 597 848	37,8
	Kulturní průmysly	1 473 653	4,3	88,0	10,6	36 362	41,6	29 364	32,9	31 181	120,1	6 036 441	0,5
	Kreativní průmysl	172 138	0,5	103,4	6,9	23 825	27,3	19 678	22,0	28 900	111,3	3 873 969	0,0
	Správa a podpora kulturní činnosti	1 785 687	5,2	40,1	0,9	2 531	2,9	2 785	3,1	25 708	99,0	69 997	100,0

Tabulka 11 Časové řady vybraných ukazatelů sektoru kultury za léta 2010 – 15

v mil. Kč

UKAZATEL	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Index 2015/2014 v %	Index 2015/2010 v %
Veřejné zdroje celkem	36 283	34 739	34 322	34 644	35 881	34 282	95,5	94,5
Náklady celkem	219 816	204 341	205 850	198 111	193 500	201 846	104,3	91,8
Výnosy celkem	229 110	216 212	217 971	206 727	208 191	218 448	104,9	95,3
Stupeň soběstačnosti v %	87,1	89,1	84,9	85,7	89,4	87,9	98,3	100,9
Počet zaměstnanců v osobách	87 018	81 521	79 785	81 417	80 740	89 330	110,6	102,7
Průměrná hrubá měsíční mzda v Kč	24 406	24 704	24 982	24 431	25 588	25 966	101,5	106,4
Investice v mil. Kč	13 748	11 416	10 369	10 676	12 067	13 578	112,5	98,8
Hrubá přid.hodnota v mld. Kč ¹⁾	86,1	80,4	84,4	81,4	82,0	87,4	106,6	101,5
Hrubý domácí produkt v mld. Kč ¹⁾	59,5	53,1	57,3	54,5	58,1	65,6	112,9	110,3
Podíl kultury na hr. přid. hod. v % ¹⁾	2,40	2,21	2,31	2,22	2,10	2,13	101,4	88,8
Podíl kultury na HDP v % ¹⁾	1,50	1,32	1,41	1,33	1,35	1,44	106,7	96,00

¹⁾ za rok 2015 - odhad z předběžných dat

Tabulka 12 Počet vybraných poskytovatelů kulturních služeb v roce 2015

POSKYTOVATEL	Kulturní podniky a instituce celkem	v tom		
		státní	soukromé	ostatní
Památkový objekt zpřístupněný za vstupné	315	207	54	54
Muzeum a galerie (muzea výtvarných umění)	484	385	55	44
Výstavní síň	284	97	105	82
Knihovna veřejná	5 354	5 354	0	0
Divadlo	214	77	56	81
Hudební těleso	208	38	51	119
Rozhlas	57	2	55	0
Televize	150	13	137	0
Festivaly	485	153	93	239
Kulturní domy	555	486	36	33
Vydavatelé neperiodického a periodického tisku	968	79	803	86
Celkem	9 074	6 891	1 445	738

Tabulka 13 Relativní vyjádření výkonu poskytovatelů kulturních služeb v natur. ukazatelích v roce 2015

POSKYTOVATEL	Počet návštěv kulturních zařízení na 10 tis. osob	Počet vydaných titulů na 10 tis. osob	Počet vysílacích hodin na 1 držitele vys. licence	Index 2015/2014 v %
Historické památky	12 412	x	x	107,8
Muzea a galerie	11 260	x	x	101,7
Výstavní sály	1 973	x	x	78,3
Knihovny	22 410	x	x	98,1
Kina	12 292	x	x	111,9
Divadla	7 148	x	x	102,4
Koncertní sály (soubory a festivaly)	2 801	x	x	98,8
Nakladatelství a vydavatelství	x	26	x	x
Rozhlas	x	X	17 884	108,7
Televize	x	x	10 450	92,5
Kulturní domy	8 853	x	x	105,8
CELKEM	79 149	26	28 334	102,6 ¹⁾

¹⁾ zahrnuje pouze návštěvnost